

*Wojewódzka Biblioteka
Publiczna*

*Krośnieńskie
zeszyty
biblioteczne*

Nr 2   Krosno   1997

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krośnie

Krośnińskie Zeszyty Biblioteczne

Nr 2

Krosno, 1997 r.

Niniejszy numer Krośnieńskich Zeszytów Bibliotecznych w całości poświęcony jest jubileuszowi 50-lecia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krośnie i bibliotekarstwa publicznego w Krośnieńskim.

W dniu 23 października 1997 r. w pomieszczeniach Biura Wystaw Artystycznych w Krośnie odbyły się uroczystości uświetniające półwiecze instytucji, która nieprzerwanie od 50 lat służy mieszkańcom miasta i regionu w zaspokajaniu różnorodnych potrzeb edukacyjnych, poznawczych czy też rozrywkowych. Uroczystościom towarzyszyła wystawa obrazująca powstanie i rozwój sieci bibliotecznej oraz czytelnictwa w Krośnieńskim. Spotkanie bibliotekarzy z okazji jubileuszu składało się z dwóch części. Na pierwszą, oficjalną część złożyły się okolicznościowe wystąpienia Gości oraz wręczenie odznaczeń dla zasłużonych bibliotekarzy. Całość prowadziła niżej podpisana.

W imieniu Prezydenta RP, Piotr Komornicki - Wojewoda Krośnieński uhonorował Srebrnymi Krzyżami Zasługi:

- mgr Wandę Belcik - starszego kustosza - kierownika Działu Informacyjno-Bibliograficznego

- mgr Barbarę Malinowską - starszego kustosza - kierownika Działu Instrukcyjno-Metodycznego

- mgr Stanisławę Wajs - starszego kustosza - kierownika Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów.

Przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Sztuki - p. Krystyna Kuźmińska - odznakę Zasłużony Działacz Kultury wręczyła następującym bibliotekarzom:

- mgr Bogusławie Bęben - starszemu kustoszowi - zastępcy dyrektora WBP

- Grażynie Kurowskiej - starszemu bibliotekarzowi - pracownikowi Oddziału dla Dzieci

- mgr Bożenie Kruczkowskiej - starszemu kustoszowi - kierownikowi Filii Nr 8

- mgr Teresie Leśniak - starszemu kustoszowi - dyrektorowi WBP
- mgr Marii Marciniak - starszemu kustoszowi - kierownikowi Filii Nr 8
- Marcie Podkul - starszemu bibliotekarzowi - pracownikowi Wypożyczalni Głównej WBP
- mgr Danucie Teszner - starszemu kustoszowi - pracownikowi Działu Informacyjno-Bibliograficznego
- mgr Bogusławie Zawilowicz - starszemu kustoszowi - pracownikowi Czytelni Głównej WBP.

Listy gratulacyjne Ministra Kultury i Sztuki przekazano pod adresem byłych dyrektorów Biblioteki: p. Józefa Panka, p. mgr Teresy Maj, p. mgr Mariana Terleckiego oraz p. Janiny Szmyd - długoletniego kierownika Działu Udostępniania Zbiorów.

Ponadto mgr T. Maj i mgr M. Terlecki uhonorowani zostali Nagrodą Wojewody Krośnieńskiego.

Ze strony Zarządu Miasta Krosna Wiceprezydent Wojciech Malinowski wręczył pamiątkowe albumy „Ziemia Krośnieńska” bibliotekarzom, głównie z sieci filii miejskich.

Dyrektor Biblioteki - p. Teresa Leśniak odebrała Dyplom Honorowy Ministra Kultury i Sztuki dla Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krośnie „... za zasługi w upowszechnianiu kultury... oraz gratulacje za realizację bibliotekarstwa otwartego”. W wystąpieniu Wojewoda Krośnieński Piotr Komornicki zwracając się do bibliotekarzy podkreślił kulturotwórczą funkcję bibliotek publicznych, a Wiceprezydent Wojciech Malinowski - dostępność i dynamizm Biblioteki w porównaniu z innymi instytucjami kultury w mieście. Wiele ciepłych słów wyraził wraz z gratulacjami Senator Ziemi Krośnieńskiej p. Jerzy Borcz. W podobnym tonie były gratulacje od Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy, Biblioteki Narodowej w Warszawie, Kuratorium Oświaty

i Wychowania w Krośnie, zaprzyjaźnionych bibliotek stopnia wojewódzkiego i miejskiego.

Spotkanie uświetnił koncert muzyki poważnej w wykonaniu wybitnych uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej w Krośnie.

Część druga spotkania miała charakter roboczy i wypełniły ją referaty: profesor Jadwigi Kołodziejkiej - kierownika Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej w Warszawie, która omawiała „Podobieństwa i różnice w bibliotekarstwie światowym”. W całości Jej referat wydrukowany został w obecnym zeszycie. Drugi referat nt. „Ważniejsze osiągnięcia bibliotekarstwa publicznego w Polsce w okresie powojennym” wygłosiła mgr Krystyna Kuźmińska przedstawicielka Ministerstwa Kultury i Sztuki. Trzeci referat programowy poświęcony został Jubilatce, czyli powstaniu i rozwojowi Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej. Przedstawiła go mgr Wanda Belcik.

Podczas spotkania bibliotekarzy przy lampce szampana wręczono nagrody dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej bibliotekarzom aktualnie pracującym o najdłuższym stażu pracy: Markowi Bobusi, Stanisławie Borek, Wandzie Kubit, Krystynie Malinowskiej, Halinie Płazie, Janinie Szmyd.

Mam nadzieję, że biblioteki publiczne będą nieustannie się rozwijać i dobrze służyć społeczeństwu wnosząc znaczący wkład zarówno w życie jednostki, jak i całych grup społecznych.

Teresa Leśniak
Dyrektor
Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej
w Krośnie

Barbara Malinowska

50-lecie bibliotekarstwa publicznego w Krośnieńskim

Powiat krośnieński został utworzony 15 listopada 1941 r. W ramach okupacyjnej administracji kierował im początkowo dr Michael Zuzic, a potem dr Hendrich. Szefem urzędu szkolnego był radca Fritz Schon. Nazwiska te utkwiły głęboko w pamięci mieszkańców Krosna i powiatu, bowiem byli to ludzie patologicznie wręcz nienawidzący wszystkiego, co polskie i używający wszelkich dostępnych środków do walki z każdym przejawem polskości, z każdą próbą jej utrzymania i szerzenia.

Dla przeprowadzenia swoich zamierzeń okupant stosował wszelkie metody terroru, łącznie z eksterminacją fizyczną społeczeństwa polskiego. Równocześnie z terrorem policyjnym usiłował ograniczać bądź likwidować życie kulturalne ludności polskiej. Zamknięte zostały muzea i biblioteki, a ich zbiory grabiono lub publicznie niszczone.

Lata 1944-45 to okres, w którym usiłowano zabezpieczyć ocalałe po wojnie biblioteki i księgozbiory, sporządzić listy strat w tej dziedzinie oraz ustalić stan posiadania. Podobnie jak w całym kraju, zadania te podjął resort oświaty w nowoutworzonym województwie rzeszowskim, w skład którego wchodził również powiat krośnieński. Ze sprawozdań Kuratorium Okręgu Szkolnego w Rzeszowie wynika, że straty w zakresie księgozbiorów wynosiły 90% ich stanu. Aby zgromadzić możliwie jak największe ilości książek, inspektoraty szkolne pracowały nad zabezpieczeniem ocalałych księgozbiorów przedwojennych oraz prowadziły wśród społeczeństwa akcje zbierania książek rozproszonych w czasie wojny.

W Krośnie oraz powiecie krośnieńskim, podobnie jak w całej południowo-wschodniej części województwa rzeszowskiego, mimo natychmiastowych starań podjętych przez ówczesnych działaczy państwowych i organizacje młodzieżowe nastąpiło dość wyraźne opóźnienie w realizacji zadań w tej dziedzinie.

Miasto zostało wyzwolone w drugiej fazie letniej ofensywy wojsk radzieckich - 11 września 1944 r. Natychmiast po wyzwoleniu jednym z pierwszych zadań była organizacja szkolnictwa. W związku z tym zabiegi działaczy oświatowych Krosna w pierwszych miesiącach po wyzwoleniu szły w kierunku gromadzenia podręczników i lektur szkolnych, niezbędnych dla tak licznej w tym czasie rzeszy młodzieży podejmującej naukę. W pierwszym roku szkolnym 1944/45 naukę podjęło 1.813 uczniów. Na zorganizowanie biblioteki publicznej mieszkańcy Krosna musieli poczekać do roku 1947.

W międzyczasie nowe perspektywy dla tworzenia i rozwoju bibliotek otworzył wydany 17 kwietnia 1946 r. Dekret o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi, który był zarazem głównym aktem normatywnym, regulującym status bibliotek i stwarzał daleko idące możliwości integracji całego bibliotekarstwa polskiego. Dekret stanowił zapowiedź realizowania jednolitej polityki bibliotecznej, podporządkowanej potrzebom społecznym, której podstawowym zadaniem stawała się odtąd budowa jednolitej sieci.

W myśl Dekretu o bibliotekach przyjęto plan organizacji sieci w skali ogólnopolskiej na lata 1946-1950, który można podzielić na dwa etapy:

- lata 1946-1947 - tworzenie powiatowych bibliotek publicznych,
- lata 1948-1949 i 1949-1950 - organizacja sieci bibliotek publicznych we wszystkich gminach miejskich i wiejskich.

W tym samym czasie następowało równoległe organizowanie punktów bibliotecznych przez powiatowe biblioteki publiczne

zgodnie z rozdzielnikiem opartym na kryterium gęstości zaludnienia i ilości obwodów szkolnych.

Organizacja sieci bibliotek publicznych w województwie rzeszowskim przebiegała zgodnie z założeniami centralnymi. Kuratorium Okręgu Szkolnego w Rzeszowie opracowało program rozwoju sieci, który był realizowany przez powiatowe inspektoraty szkolne.

Zgodnie z przyjętym programem, władze miasta Krosna i powiatu krośnieńskiego przystąpiły do organizowania sieci bibliotecznej pod koniec 1946 roku. Dla potrzeb Powiatowej Biblioteki Publicznej przydzielono lokal o powierzchni 25 m² w budynku przy ul. Staszica 2. Kierownictwo Biblioteki powierzono Pani Izabeli Gonet, nauczycielce, która w 1948 roku ukończyła trzytygodniowy kurs bibliotekarski organizowany w Jarocinie.

Nie zachował się żaden oficjalny dokument potwierdzający fakt powołania Biblioteki Jedynie pierwsza księga inwentarzo- wa i data pierwszego wpisu do inwentarza - 14 stycznia 1947 r. - pozwalają ustalić datę powstania Powiatowej Biblioteki Publicznej w Krośnie.

Przez cały rok 1947 trwały prace związane z organizacją PBP oraz sieci bibliotek gminnych i punktów. Pod koniec 1947 roku stan zbiorów wynosił 1.477 woluminów. Oficjalne oddanie PBP do użytku czytelników nastąpiło dopiero w pierwszym kwartale 1948 roku.

W tym samym roku Biblioteka - pomimo, że prowadzo- na była tylko przez jedną osobę - znacznie ożywiła i rozwinęła dzia- łalność. Już na koniec 1948 roku stan zbiorów zwiększył się do 2.377 woluminów, w jego skład wchodziło 5 roczników czasopism, 2 mapy i 210 fotografii. PBP obsługiwała w tym czasie 28 punktów bibliotecznych w terenie, zarejestrowała 820 czytelników i wypoży- czyła 3.837 książek. W roku 1950 sprawowała opiekę nad

gminnymi bibliotekami, utworzonymi w Bratkówce, Chorkówce, Korczynie, Miejscu Piastowym, Nadolu, Tylawie, Polanach oraz miejskimi w Dukli, Iwoniczu Zdroju i Jedliczu.

Równocześnie z utworzeniem Powiatowej Biblioteki Publicznej w Krośnie, władze miasta podjęły starania o utworzenie odrębnej placówki bibliotecznej dla mieszkańców. W 1948 roku Zarząd Gminy i Miasta powierzył znanemu w mieście bibliofilowi, emerytowanemu mistrzowi kominiarskiemu, Panu Romanowi Filipowiczowi zorganizowanie Publicznej Biblioteki Miejskiej. Na działalność Biblioteki przekazano dwuizbowy lokal o łącznej powierzchni 96 m², mieszczący się na piętrze budynku w Rynku pod nr 14. Do końca 1948 roku trwało gromadzenie księgozbioru, zakup, oprawa i konserwacja zniszczonych książek ofiarowanych przez społeczeństwo oraz Ministerstwo Oświaty. Zdołano zgromadzić księgozbiór liczący 1.656 woluminów. Na stan ogólny składało się 288 tytułów uzyskanych z darów, 120 książek przekazanych przez Naczelną Dyрекcję Bibliotek Ministerstwa Oświaty, resztki dawnego księgozbioru Biblioteki Towarzystwa Szkoły Ludowej, depozyt Biblioteki Organizacji Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego (przeszedł na własność MBP w marcu 1952 roku) oraz 1.248 książek z zakupów, których dokonano w trzech największych wydawnictwach - „Książka”, „Wiedza” i „Czytelnik”. Opracowanie i przygotowanie do udostępniania gromadzonego z tak wielkim trudem księgozbioru przekraczało możliwości ówczesnego kierownika Biblioteki Miejskiej, Pana Romana Filipowicza. Dużej pomocy w tym zakresie udzieliła młodzież obu liceów ogólnokształcących w Krośnie - żeńskiego i męskiego. Ze względu na brak przygotowania fachowego i zły stan zdrowia kierownika Biblioteki, władze zdecydowały zatrudnić dodatkowo, z dniem 1 grudnia 1948 r Pana Józefa Panka, nauczyciela posiadającego ukończony kurs dla bibliotekarzy gminnych w Łąncucie.

Stałe środki finansowe przeznaczane z kasy samorządowej i dotacje budżetowe oraz dary z Ministerstwa Oświaty, kierowane za pośrednictwem Kuratorium Oświaty Szkolnej w Rzeszowie, dawały duże możliwości dalszego wzrostu księgozbioru. Dodatkowym źródłem finansowania działalności były w tych latach wnoszone przez czytelników opłaty za korzystanie ze zbiorów Biblioteki. Wynosiły one 50 zł dla osoby dorosłej i 35 zł dla młodzieży za każdy miesiąc.

W roku 1949 w dniu 15 stycznia oddano do użytku mieszkańcom Krosna Miejską Bibliotekę Publiczną, z niewielkim liczebnie księgozbiorem. W momencie „startu” - na jednego mieszkańca Krosna (miasto liczyło wówczas 14 tys. mieszkańców), przypadało 0,1 książki, a na jednego czytelnika 1,2 książki.

Głód polskiej książki, polskiego słowa drukowanego sprawił, że pierwsze lata po uruchomieniu Biblioteki Miejskiej wykazywały bardzo wysoką dynamikę wzrostu liczby rejestrowanych w ciągu roku czytelników i proporcjonalnie - liczby wypożyczeń. Dane statystyczne z 1948 roku podają, że zarejestrowano 1.370 czytelników, którzy wypożyczyli ogółem 29.680 książek.

Rok 1954 przyniósł zmianę w strukturze organizacyjnej bibliotek w Krośnie. W oparciu o pismo Ministerstwa Kultury z dnia 16 lipca 1954 r. dokonano połączenia Powiatowej Biblioteki Publicznej z Miejską Biblioteką Publiczną. Uległ również zmianie stan zatrudnienia. Nowa struktura organizacyjna oparta została o ramowy statut, który został zatwierdzony przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Krośnie Uchwałą Nr 17/113/54. Wyodrębniono wówczas Dział Instrukcyjno-Metodyczny, który podlegał bezpośrednio kierownikowi, Dział Gromadzenia i Opracowania oraz Udostępniania Zbiorów, w skład którego wchodziły: wypożyczalnia dla dorosłych, załączek przyszłego oddziału dla dzieci, czytelnia dla dorosłych oraz komórka informacyjna. Zatrudniano ogółem

6 pracowników, a na kierownika Biblioteki powołano Pana Józefa Panka.

Sieć bibliotek pozostała niezmieniona. Na koniec 1955 roku w jej skład wchodziły: 1 biblioteka miejska, 9 gromadzkich i 72 punkty biblioteczne

Trzy lata później kierownik Biblioteki w części opisowej sprawozdania GUS pisze:

Księgozbiór PiMBP w zasadzie zaspokaja potrzeby miasta Krosna. Brak jest tylko w pewnych okresach lektur szkolnych i nowości poszukiwanych przez czytelników, które albo nie są zbyt wartościowe, aby je zakupywać w większych ilościach, albo nie można je otrzymać w księgarni z powodu zbyt małych ilości egzemplarzy przydzielonych do księgarni. Dezyderaty czytelników załatwialiśmy w tym ostatnim wypadku przez WiMBP, która albo nam przydzielała dane książki, albo wypożyczała. Celem zwiększenia liczby czytelników rozszerzyliśmy czas wypożyczania z 5 godzin dziennie na 7 godzin dziennie i będziemy więcej propagować czytelnictwo tak w PiMBP, jak i w punktach bibliotecznych, przez ogłoszenia w radiowęzle, imprezy czytelnicze dla dzieci i dorosłych. PiMBP przejęła w czerwcu 1957 r. dwa punkty biblioteczne pod swoją opiekę: przy świetlicy PSS i Fabryki Obuwia. Jednak prowadzący te punkty etatowi świetlicowi więcej zajmowali się sprawami świetlicowymi, jak upowszechnianiem czytelnictwa i dlatego jest ono tam słabe. Wszystkie punkty biblioteczne z wyjątkiem Białobrzegów, które mają liczny własny księgozbiór i dokupują sobie same książki wymieniały komplety książek w 1957 r. Aby zwiększyć liczbę czytelników w punktach bibliotecznych musimy je jeszcze częściej wizytować, udzielać im większej pomocy i instruktażu i zaopatrywać je w książki Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Krośnie na utrzymanie biblioteki wykorzystwała

kwotę 121.746,57 zł z ogólnego budżetu 123.680 zł przydzielonego na rok 1957. Nadmieniam, że nie wykorzystano całej kwoty ze względu na poczynione oszczędności w § 6 przez Wydział Finansowy przy Prezydium PRN w Krośnie.

W 1960 roku liczba bibliotek gromadzkich zwiększyła się o kolejnych 12 bibliotek. W 1962 roku PiMBP oddała do użytku czytelnika dziecięcego Oddział Dziecięcy oraz utworzyła pierwsze filie biblioteczne: w Polance, jako Filię Nr 1 i we wsiach Łęki Dużalskie i Wrocanka.

Od początku PiMBP w Krośnie borykała się z trudnościami lokalowymi. Przydzielenie w 1961 roku nowego pomieszczenia w budynku przy ul. Staszica 1 nie rozwiązało problemu wobec rosnących zadań w zakresie upowszechniania czytelnictwa. O skali trudności najlepiej świadczy fakt, że Dział Instrukcyjno-Metodyczny do 1961 roku mieścił się w lokalu dawnej PBP, Dział Dziecięcy i komórka informacyjna przez 9 lat zajmowały pomieszczenia o powierzchni 16 m² bez okien. Na tej powierzchni znajdowało się 11 regałów i niezbędny sprzęt. Wypożyczalnia, ze względu na panującą ciasnotę, mogła pomieścić tylko 15 tys. książek. Znaczna, stale powiększająca się liczba książek znajdowała się w odległym magazynie, którego powierzchnia wynosiła 20 m².

Długoletnie starania Pana Mariana Terleckiego, który był kierownikiem Biblioteki od 1965 roku, o nowy lokal zostały uwieńczone sukcesem dopiero w lutym 1972 roku, kiedy na użytek PiMBP wykupiono parter w budynku przy ul. Wielkiego Proletariatu, rok później piętro i pozostałą część prywatnej nieruchomości. Pomimo poważnych trudności, Biblioteka doskonaliła nieustannie działalność merytoryczną we wszystkich zakresach określonych statutem, a osiągnięte wyniki stawiały PiMBP w Krośnie w rzędzie najlepiej pracujących w województwie rzeszowskim.

W 1974 roku w mieście działały 3 filie: Nr 1 w Polance (1963), w Suchodole (1965) i Filia Nr 4 przy ul. J. Krasickiego. Natomiast w terenie - 10 bibliotek gminnych w Dukli, Iwoniczu Zdroju, Jedliczu, Rymanowie, Bratkówce, Chorkówce, Jaśliskach, Korczyźnie, Miejscu Piastowym i Zarszynie, 34 filie biblioteczne i 83 punkty biblioteczne.

Zasadnicze zmiany organizacyjne nastąpiły w 1975 roku. Na skutek reformy administracyjnej kraju Krosno otrzymało status miasta wojewódzkiego. Dla PiMBP reforma administracyjna oznaczała radykalną zmianę Zarządzeniem Nr 50 z dnia 27 sierpnia 1975 r, dotyczącym dostosowania organizacji i zakresu działania placówek upowszechniania kultury i sztuki w województwie krośnieńskim [...], Wojewoda Krośnieński zdecydował o przekształceniu PiMBP w Wojewódzką Bibliotekę Publiczną. Cel, strukturę i zakres działania określił nadany Statut. Równocześnie na stanowisko Dyrektora Biblioteki Wojewoda mianował Pana Mariana Terleckiego, dotychczasowego kierownika PiMBP.

Powierzenie Bibliotece zupełnie nowej roli i zadań na rzecz zwiększonej sieci nastąpiło w chwili, gdy nie była ona w pełni przygotowana do przyjęcia tych zadań i to zarówno od strony merytorycznej, jak i techniczno-organizacyjnej. Stan zatrudnienia w WBP przeszedł w liczbie 26 etatów z dawnej PiMBP. Dodatkowo włączono 11 etatów instruktorów z działów instrukcyjno-metodycznych dawnych powiatów.

Po roku 1975 sieć bibliotek publicznych była hierarchiczna równoległa do podziału administracyjnego nowego województwa. W skład sieci weszły więc biblioteki i filie dawnego powiatu brzozowskiego, jasielskiego, krośnieńskiego i bieszczadzkiego. Na koniec roku liczba bibliotek wynosiła 173, w tym WBP w Krośnie, 2 biblioteki miejskie w Jaśle i Sanoku, 8 miejsko-gminnych z siedzibami w Bieczu, Brzozowie, Dukli, Iwoniczu Zdroju, Jedliczu, Lesku, Rymanowie i Ustrzykach Dolnych,

34 biblioteki gminne oraz 128 filii bibliotecznych i 7 oddziałów dla dzieci.

Zmiany w sieci bibliotecznej województwa przyniósł rok następny - były one związane ze zniesieniem 4 gmin w miejscowościach Brzyska, Grabownica Starzeńska, Jaśliska i Osiek Jasielski. W wyniku zmian administracyjnych, działające w tych miejscowościach biblioteki gminne zostały przekształcone w filie i włączone do GBP w Kołaczycach (Brzyska), MiGBP w Brzozowie (Grabownica), MiGBP w Dukli (Jaśliska) i GBP w Dębowcu (Osiek Jasielski).

Tymczasem analiza wyników działalności WBP w Krośnie i jej pięciu filii na terenie miasta po roku 1975 wykazuje załamanie się dodatnich tendencji podstawowych wskaźników efektywności czytelniczej. Przyczyn tego zjawiska należy doszukiwać się głównie w ponoszonych przez WBP kosztach reorganizacji, które są nierozzerwalnie związane z każdym procesem innowacji. Dopiero rok 1978 przyniósł zatrzymanie negatywnych zjawisk i powrót do korzystnych trendów rozwoju czytelnictwa w mieście.

Po podniesieniu Krosna do rangi stolicy województwa nastąpił wzrost liczby mieszkańców, a jednocześnie napływ wysoko kwalifikowanej kadry zmienił strukturę zapotrzebowania na usługi czytelnicze. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom, WBP w Krośnie uruchomiła w 1978 roku Dział Informacyjno-Bibliograficzny. W tym samym roku Wypożyczalnia wprowadziła kopertowy system ewidencji wypożyczeń, co pozwoliło na usprawnienie i przyśpieszenie tego procesu. Wojewódzka Biblioteka Publiczna rozszerzyła także zakres usług i wprowadziła nowe formy pracy kulturalno-oświatowej wzbogacając je o częste w owym czasie sesje popularnonaukowe i konferencje czytelnicze. Pierwszym tego rodzaju przedsięwzięciem była sesja popularnonaukowa z okazji 30 rocznicy ogłoszenia Dekretu o bibliotekach, która odbyła się w Jaśle 3 maja 1976 r. oraz

konferencja czytelnicza na temat „Znaczenie i rola literatury społeczno-politycznej”, zorganizowana 23 listopada tegoż roku.

Szczególną okazję do rozwinięcia działań oświatowo-wychowawczych i kulturalnych przyniósł rok 1978, w którym przypadły obchody 60-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości oraz dwie bardzo ważne dla bibliotek rocznice: X rocznica Ustawy o bibliotekach oraz XXX rocznica powstania Biblioteki Publicznej w Krośnie. Sesja popularnonaukowa akcentująca X rocznicę Ustawy o bibliotekach, z udziałem pracowników naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, była jednym z ważniejszych i bardziej udanych przedsięwzięć realizowanych w tym roku. Kolejnym była Wojewódzka Inauguracja Dni Kultury, Oświaty, Książki i Prasy (3 maja), w ramach której zaakcentowano 30-tą rocznicę działalności Biblioteki Publicznej w Krośnie, wydano cztery ekslibrysy WBP w Krośnie oraz wybito medal upamiętniający 30-lecie działalności. Jesienią natomiast zorganizowano konferencję czytelniczą na temat „Literatura społeczno-polityczna w kwestii 60-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości”.

Cieszące się popularnością imprezy czytelnicze świadczyły o właściwie przyjętym kierunku i formach upowszechniania książki. Stosunkowo krótki okres działania Biblioteki w nowej strukturze nie pozwala na dokonanie pełnej oceny sprawności jej funkcjonowania. Mimo to można stwierdzić, że dwustopniowa struktura przyczyniła się do bardziej bezpośredniego powiązania całej sieci bibliotek publicznych z jednostką wojewódzką. WBP zaś, niezależnie od poważnego obciążenia jej realizacją zadań na rzecz całej sieci, zyskała obok zwiększonych możliwości materialno-technicznych, bezpośredni kontakt z większą liczbą bibliotek, a także możliwości wykorzystania ich doświadczeń w programowaniu własnej działalności. Opracowano dokument „Podstawowe założenia rozwoju działalności sieci bibliotek publicznych w województwie krośnieńskim do 1985 roku”,

a przyjęte w nim zadania udało się w następnych latach w znacznym stopniu zrealizować.

Cały czas poszukiwano nowych rozwiązań, które miały na celu scalanie sieci biblioteczej w województwie. Wprowadzono min. scentralizowaną formę gromadzenia i opracowania zbiorów, kadra instruktorów realizowała zadania na rzecz bibliotek niższego stopnia organizacyjnego, udzielając im pomocy metodycznej. W ramach doskonalenia zawodowego wprowadzono seminaria szkoleniowe ogólne i tematyczne. Zespół instruktorów rozpoczął prace nad ujednoczaniem procesów biblioteczych w całej sieci, m.in. opracowano schematy układu książek na półkach, wykazy działów katalogu rzeczowego według wielkości zbiorów, zasady katalogowania itp. Prace te zostały uwieńczone sukcesem. W 1988 roku wydano w formie powielonej poradnik „Wskazówki metodyczne do prac wykonywanych w bibliotekach publicznych województwa krośnieńskiego”, który otrzymały wszystkie biblioteki i filie w województwie.

Rezultaty wieloletnich starań Dyrekcji o poprawę bazy lokalowej WBP w Krośnie pojawiły się dopiero w 1984 roku. Po negocjacjach przyznano Bibliotece lokal o powierzchni 1.084 m² w budowanym wówczas pawilonie przy ul. Wojska Polskiego. W międzyczasie znaczącym wydarzeniem była poprawa warunków pracy w MBP w Sanoku. W 1985 r., po kapitalnym remoncie oddano budynek Biblioteki, w 1986 roku w maju uroczystie przekazano budynek MiGBP w Lesku - także po kapitalnym remoncie, zaś MiGBP w Ustrzykach Dolnych odzyskała pomieszczenia zajmowane przez Muzeum Przyrodnicze. W 1986 roku z budynku WBP w Krośnie przy ul. Wielkiego Proletariatu wyprowadziła się ostatnia lokatorka, tym samym Biblioteka zyskała dwa pomieszczenia o łącznej powierzchni 37 m², do których przeniesiono Czytelnię.

Dużą innowacją w działalności WBP było uruchomienie w 1985 roku biblioteki objazdowej, tzw. Bibliobusu. Był to Jelcz, adaptowany na potrzeby objazdowej biblioteki. Jako Filia WBP obsługiwał mieszkańców wsi dawnego powiatu jasielskiego i krośnieńskiego. Bibliobus szybko zyskał popularność i sympatię mieszkańców, rocznie rejestrował około 700 czytelników.

Ważnym wydarzeniem w historii Biblioteki w Krośnie był rok 1987. Dokładnie po 40 latach pracy w małych, niefunkcjonalnych lokalach - 28 maja odbyło się uroczyste otwarcie i oddanie na użytek czytelnika nowej siedziby przy ul. Wojska Polskiego 41. Oddany lokal spełniał wszystkie niezbędne warunki, a przede wszystkim zapewniał przestrzeń - sama Wypożyczalnia zajęła 660 m² powierzchni. W tym samym roku, parę miesięcy później oddano po kapitalnym remoncie i adaptacji budynek przy ul. Ordynackiej, do którego przeniesiono z ul. Mickiewicza 15 Oddział dla Dzieci. Uroczyste otwarcie placówki nastąpiło 30 listopada 1987 r.

W rok później w WBP rozpoczął działalność długo oczekiwany Dział Zbiorów Specjalnych. Zbiory i sprzęt gromadzone były przez kilka lat, ale z powodu braku lokalu nie mogły być udostępniane. Zbiory Działu przeznaczone zostały do obsługi przede wszystkim niewidomych i niedowidzących, Główny trzon zbiorów stanowiła „książka mówiona”. Na stan zbiorów w dniu otwarcia składało się 875 tytułów literatury dla dorosłych, 173 tytuły dla dzieci i młodzieży, płytoteka licząca 1.035 pozycji, przeźrocza (265 jednostek), 55 tytułów taśm magnetofonowych.

Lata 80-te zamyka otwarcie w 1988 roku Filii Nr 8 w lokalu przy ul. Mickiewicza 15, w dawnej siedzibie Oddziału dla Dzieci, przeznaczonej dla czytelnika dziecięco-młodzieżowego. Sieć biblioteczna Biblioteki Publicznej w Krośnie składała się wówczas, poza centralą w nowej siedzibie przy ul. Wojska Polskiego 41, z siedmiu filii miejskich: Nr 1 w Polance, Nr 2 w Suchodole, Nr 3 przy ul. Marksa, Nr 4 przy ul. Krakowskiej, Nr 5 w Białobrzegach,

Nr 7 w Turaszówce, Nr 8 dla dzieci przy ul. Mickiewicza 15 i Bibliobusu, obsługującego wieś. Dyrekcja czyniła starania o reaktywowanie zawieszonyj w 1986 roku Filii Nr 6 na nowym Osiedlu Traugutta. Brak odpowiedniego lokalu uniemożliwił realizację tego zadania. Natomiast w budynku WBP przy ul. Wielkiego Proletariatu rozpoczęto remont kapitalny.

W tym miejscu należy podkreślić ogromny wkład ówczesnej Dyrekcji - Pana mgr Mariana Terleckiego i Pani mgr Teresy Maj, którzy przez całe dziesięciolecie czynili starania o poprawę bazy lokalowej bibliotek nie tylko w mieście, ale także w województwie.

W roku 1990 weszła w życie Ustawa o samorządzie, która wniosła duże zmiany w zakresie organizacji i funkcjonowania bibliotek publicznych. Od stycznia 1991 roku biblioteki miejskie, miejskie i gminne oraz gminne wraz z zespołem filii - przeszły na utrzymanie samorządów lokalnych, jedynie WBP jako jednostka państwowa w dalszym ciągu była i jest finansowana z budżetu państwa. Władze lokalne niektórych gmin w poszukiwaniu oszczędności podejmowały decyzje o łączeniu placówek bibliotecznych swojego terenu z innymi instytucjami kultury. Zaznaczyć należy, że zmiany te były wprowadzane przez burmistrzów i wójtów bez uwzględniania opinii WBP w Krośnie. Pierwsze połączenia nastąpiły już w 1991 roku. Pięć bibliotek połączono z ośrodkami kultury, a jedną bibliotekę gminną przekształcono w filię. Połączono wówczas MiGBP w Dukli z Miejskim Ośrodkiem Kultury, MiGBP w Iwoniczu Zdroju z Miejsko-Gminnym ośrodkiem Kultury i Rekreacji, MiGBP w Zagórzcu z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury. Podporządkowano GBP w Kołaczycach i GBP w Nozdrzcu gminnym ośrodkom kultury, zaś GBP w Sanoku została zlikwidowana i przekształcona w filię, po czym 10 filii działających na terenie gminy Sanok podporządkowano

referentowi Urzędu Gminy. Tylko w Zagórzcu i Kołaczycach kierownicy bibliotek objęli kierownictwo połączonych placówek. Nie dziwi więc, że w efekcie łączenia placówek dochodziło do ograniczania środków na bieżącą działalność bibliotek, przede wszystkim na zakup nowości wydawniczych, prenumeratę czasopism, zmniejszono zatrudnienie oraz godziny otwarcia bibliotek.

Od 1990 roku również Bibliotekę Wojewódzką nękały kłopoty finansowe. Poszukując oszczędności, w 1991 roku podjęto decyzję o likwidacji biblioteki objazdowej. Zaczęły się przetargi między Dyrekcją WBP a władzami wojewódzkimi i miejskimi o to, kto ma ponosić ciężar utrzymywania placówek obsługujących mieszkańców miasta. W 1992 roku wystąpiło zagrożenie likwidacji działających w mieście filii bibliotecznych. Tylko dzięki negocjacjom Dyrekcji z władzami miejskimi nie doszło do tak drastycznych decyzji. Od marca 1993 roku funkcjonowanie filii miejskich jest dotowane przez Urząd Miasta zgodnie z decyzją Rady Miejskiej (Uchwała Nr XXVII/210/93 z dnia 15 lutego 1993 r.).

Od roku 1992 został zlikwidowany centralny zakup nowości wydawniczych, realizowany przez WBP w Krośnie na rzecz bibliotek w terenie. Zadanie gromadzenia i opracowania zbiorów przejęły biblioteki, które w ramach środków przyznawanych przez samorząd na ten cel, prace w tym zakresie zaczęły realizować samodzielnie.

Pod koniec 1993 roku ogłoszono konkurs na stanowisko Dyrektora WBP. Wygrała go Pani Teresa Leśniak, która od stycznia 1994 roku kieruje tą placówką. Z jej inicjatywy, oprócz realizacji podstawowych zadań statutowych. Biblioteka podjęła szereg działań mających na celu zmianę sposobu myślenia o placówce. Położono szczególny nacisk na prace czytelniczo-animacyjne z dziećmi i młodzieżą. Wyprowadzono niekonwencjonalne formy upowszechniania oferty oświatowej w postaci kiermaszy książek na Euroregionalnych Targach ogólnych i turystycznych odbywających

się w mieście trzy razy w roku. W Wypożyczalni utworzono stały punkt sprzedaży wydawnictw regionalnych stwarzając regionalnym autorom i wydawcom możliwość promocji ich dzieł. Starła się w różnorodny sposób zainteresować środowisko własną działalnością i promować własne usługi. Czyniła to poprzez systematyczną współpracę ze szkołami i przedszkolami w zakresie edukacji literackiej i plastycznej, Związkiem Niewidomych i PCK w zakresie obsługi osób niepełnosprawnych, a także z osiedlowymi domami kultury i innymi instytucjami w celu realizacji wspólnych programów kulturalno-oświatowych. Wszystkie powyższe działania oraz zapraszanie przedstawicieli lokalnych mediów sprawiły, że o Bibliotece zaczęto pisać i mówić zdecydowanie więcej niż w poprzednich latach Równocześnie WBP wraz z siedmioma filiami bardzo aktywnie włącza się we wszystkie działania kulturalne na terenie miasta poprzez bogaty program z okazji Jarmarku Krośnieńskiego, święta 3 Maja, 11 Listopada oraz poprzez udział w akcji „Lato w mieście”.

Realizacja ustawy o samorządzie terytorialnym zmuszała dyrektora WBP do częstych kontaktów z burmistrzami, wójtami oraz uczestnictwa w spotkaniach z zarządami miast i gmin, aby zapobiec likwidacji bądź łączeniu placówek bibliotecznych z innymi instytucjami kultury. Na forum Komisji Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki Sejmiku Samorządowego dyrektor WBP referowała dwa tematy: „Stan sieci bibliotek publiczno-samorządowych po roku 1990” i „Biblioteki publiczne i szkolne - razem czy osobno?”. Ustawa spowodowała także zmianę sposobu nadzoru instrukcyjno-metodycznego WBP, wprowadziła nową formę instruktażu - tzw. konsultacje przywarsztatowe z udziałem przedstawicieli lokalnych władz samorządowych. Spotkania bibliotekarzy oraz władz danej gminy stały się okazją do przedstawienia wyników czytelniczych i sytuacji bibliotek oraz filii na terenie gminy. Spotkania te w krótkim czasie przyczyniły się w wielu przypadkach do rozwiązania różnych

problemów bibliotek w poszczególnych gminach. Dla samych bibliotekarzy konsultacje na miejscu w bibliotece z udziałem instruktorów różnych specjalizacji były okazją do rozwiązania problemów typowo bibliotecznych.

Nie udało się ochronić sieci bibliotek przed zmianami, jakie nastąpiły w 1995 roku. W pięciu gminach (Bukowsko, Domaradz, Czarna, Jasło, Dydnia) biblioteki włączono w strukturę organizacyjną gminnych ośrodków kultury. Poniesiono także straty w liczbie filii bibliotecznych - w gminie Dukła zlikwidowano 6 filii. Odnutowano jednak i pozytywne decyzje władz samorządowych - przywrócono pełną autonomię bibliotekom w Dukli i Kołaczycach, które od 1991 roku działały w strukturze gminnych ośrodków kultury. W ramach działalności wydawniczej w WPB opracowano i wydano informator bibliograficzny „Znane i nieznanne kobiety Podkarpacia”, zaczęto wydawać katalog literatury popularnonaukowej zakupionej do WBP, który rozsyłano do większych bibliotek w terenie, szkół średnich, instytucji kultury i innych bibliotek w mieście. Ostatnio WBP rozpoczęła wydawanie Krośnieńskich Zeszytów Bibliotecznych.

Znaczącym wydarzeniem dla Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej było rozpoczęcie w 1995 roku komputeryzacji. W chwili obecnej Biblioteka dysponuje 6 komputerami. Wszystkie nowości opracowywane są komputerowo. Systematycznie tworzona jest baza danych. Również miejskie biblioteki w Jasle i Sanoku rozpoczęły komputeryzację. Przyjęto jednolity system Sokrates - Sowa w celu ułatwienia wymiany informacji pomiędzy bibliotekami.

Dużym wydarzeniem dla WBP było nawiązanie przez Dyrektora Biblioteki współpracy z bibliotekami Euroregionu Karpackiego - Słowacji, Ukrainy i Węgier. W ramach wymiany doświadczeń WBP zorganizowała pierwszą międzynarodową konferencję dla bibliotekarzy bibliotek publicznych Euroregionu

Karpackiego p.n. „Biblioteki publiczne w okresie przemian ustrojowych” Konferencja odbyła się w Iwoniczu Zdroju w dniach 4-6 września 1996 roku i zapoczątkowała dwustronne kontakty między krośnieńską WBP i WBP w Miskolcu oraz bibliotekami powiatowymi w Bardejowie i Koszycach. Spowodowała przepływ informacji o samych bibliotekach oraz organizowanych przez nie spotkaniach i konferencjach.

Biblioteka i filie na terenie miasta Krosna osiągają w ostatnich latach imponujące wyniki w zakresie czytelnictwa. Na koniec roku 1996 zbiory liczyły 196.824 woluminy i uwzględniały potrzeby wszystkich grup czytelniczych. Z usług Biblioteki skorzystało 15.143 czytelników, którzy w 1996 roku wypożyczyli ogółem 375.741 książek. Na uwagę zasługuje bardzo wysoki wskaźnik czytelników, jaki osiągnęły biblioteki - na 100 mieszkańców Krosna 30,7% było czytelnikami, a więc co trzeci mieszkaniec miasta korzystał z usług bibliotek publicznych działających na terenie miasta. Tak wysoki wskaźnik czytelników w skali województwa uplasował WBP w Krośnie na pierwszym miejscu w kraju.

Od 1994 roku w WBP dokonano wielu remontów i modernizacji placówek w mieście, min. przeprowadzono generalny remont Filii Nr 4 przy ul. Krakowskiej 124, Filii Nr 8 przy ul. Mickiewicza 15, Wypożyczalni Głównej przy ul. Wojska Polskiego 41. Kilka dni temu, 13 października, oddano dla mieszkańców Osiedla Traugutta Filię Nr 3, która mieści się w Państwowym Przedszkolu Nr 8. Uruchomienie tej Filii było możliwe dzięki wsparciu finansowemu Zarządu Miasta oraz Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Krośnie.

Baza lokalowa bibliotek publiczno-samorządowych województwa krośnieńskiego w latach 1990-1996 uległa znacznej poprawie. Wbrew wcześniejszym obawom wiele bibliotek miejskich i gminnych, a także ich filii otrzymało nowe - powiększone lub

zmodernizowane - lokale adaptowane dla ich potrzeb, np. biblioteki w Jedliczu, Zagórz, Chorkówce, Dębowcu, Komańczy, Krościenku Wyżnem, Lutowiskach, Miejscu Piastowym, Nozdrzu, Skołyszynie i w Zarszynie Tym samym wskaźnik powierzchni użytkowej na 100 mieszkańców naszego województwa w roku 1995 wyniósł 2,73 m² przy wskaźniku ogólnopolskim 2,38m², plasując województwo krośnieńskie na 9 miejscu w skali kraju. Jeszcze lepszą, bo 6 pozycję w skali kraju zajmują nasze biblioteki pod względem liczby miejsc w czytelnich na 100 mieszkańców. W 1995 roku zakup książek do bibliotek wyniósł 7,1 wolumina na 100 mieszkańców województwa. Wskaźnik ogólnopolski prezentował się liczbą 7,0 woluminów. W 1995 roku 18,8% mieszkańców całego województwa było czytelnikami bibliotek publiczno-samorządowych. Wynik ten jest wyższy od wskaźnika ogólnopolskiego o 0,5% i dał naszym bibliotekom 19 miejsce w skali kraju.

Kadra bibliotekarska w całym województwie jest dobrze wykształcona i jest w stanie sprostać wymaganiom stawianym przed tym zawodem oraz otwarta na rozwiązywanie nowych problemów Aby jednak biblioteki mogły doskonale spełniać swą rolę, muszą nieustannie dbać o jakość i poziom oferowanych usług, a to wymaga większych nakładów finansowych. I z tym faktem muszą się liczyć organizatorzy bibliotek.

Pół wieku to znaczący okres tak w życiu człowieka, jak i w dziejach instytucji. Na współczesny obraz Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej i jej sieci pracowało kilka pokoleń bibliotekarzy. Pamiętamy o nich wszystkich, choć ramy czasowe referatu nie pozwalają przywołać ich nazwisk. Wspomnę tylko organizatorów i dyrektorów Biblioteki, którymi byli w kolejności: Roman Filipowicz, Izabela Gonet, Maria Jaskot, Józef Panek, Henryk Olbrycht, Marian Terlecki, Teresa Maj, a obecnie Teresa Leśniak i Bogusława Bęben.

Krośnieńskiej Bibliotece poświęcono w minionym 50-leciu wiele prac dyplomowych, a także kilka prac magisterskich.

Z okazji jubileuszu opracowano bibliografię prac o Bibliotece liczącą 166 pozycji. Uzupełnieniem referatu jest również wystawa, do obejrzenia której serdecznie zapraszam,

Kierownicy i dyrektorzy
Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej
w latach 1947-1997

Roman FILIPOWICZ	1948 - 1949
Izabela GONET	1949 - 1953
Maria JASKOT	1953 - 1956
Józef PANEK	1955 - 1960
Irena DYMNICKA	1961 - 1963
Henryk OLBRYCHT	1961 - 1965
Marian TERLECKI	1965 - 1994
Teresa MAJ	1975 - 1992
Teresa LEŚNIAK	1994 -
Bogusława BĘBEN	1995 -

MINISTER KULTURY I SZTUKI

PRYZNAJE

DYPLÓM

*Wojewódzkiej
Bibliotece Publicznej
w Krośnie*

*za zasługi
w upowszechnianiu kultury*

Warszawa, dnia 23 października 1997 r.

Rok założenia 1917

Przewodniczący
STOWARZYSZENIA
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

Ł. dz. 209/10/97

Warszawa 1997 -10- 22 19

Szanowna Pani
Teresa LEŚNIAK
Dyrektor
Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej
w Krośnie

Szanowna Pani Dyrektor!

Serdecznie dziękuję za zaproszenie na Jubileuszową Sesję poświęconą 50-
leciu Biblioteki Publicznej w Krośnie. Rozliczne obowiązki powodują, że nie
mogę osobiście uczestniczyć w Jubileuszu Państwa Biblioteki.

Kieruję więc na Pani ręce niniejszy list ze słowami uznania dla całego
Zespołu Biblioteki za Jego osiągnięcia w promowaniu czytelnictwa i pomnazaniu
zwolenników dobrej książki na Podkarpaciu.

W dniu Jubileuszu gorąco życzę wszystkim Koleżankom i Kolegom
spełnienia zawodowych i osobistych oczekiwań oraz realizacji życiowych
planów.

Łączę wyrazy poważania

dr Stanisław Czajka

MINISTER KULTURY I SZTUKI

*Pani Teresa LESNIAK
Dyrektor
Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej
w Krośnie*

*Szanowna Pani Dyrektor,
Szanowni Państwo,*

jubileusz 50. lecia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej jest uroczystym świętem bibliotekarstwa krośnieńskiego, z okazji którego kieruję najlepsze gratulacje i podziękowania do Pani Dyrektor i pracowników Biblioteki za wieloletnią, twórczą pracę oraz zasługi w upowszechnianiu kultury czytelniczej.

Książnica Krośnieńska jest postrzegana jako nowoczesna instytucja, która zaznaczyła swoją obecność w rozwoju kulturalnym miasta i regionu.

Biblioteka zyskała powszechną akceptację mieszkańców, czego dowodzi ciągle rosnąca liczba czytelników dorosłych oraz młodego pokolenia, a także osób szczególnej troski. Racjonalna i nowoczesna organizacja uzupełniania i udostępniania zbiorów bibliotecznych stwarza czytelnikom możliwość dostępu do rodzimego i światowego dziedzictwa kulturowego.

Składam wyrazy szacunku i podziękowania wszystkim zasłużonym bibliotekarzom związanym w przeszłości i obecnie z Wojewódzką Biblioteką Publiczną oraz jej sojusznikom, do których należą władze wojewódzkie i samorządowe, za obecny kształt organizacyjny i osiągnięcia merytoryczne Instytucji.

Przekazuję wyrazy szczególnego uznania za realizację programu bibliotekarstwa otwartego i za współpracę z instytucjami kultury w Euroregionie Karpackim.

Pragnę życzyć Pani Dyrektor i wszystkim Państwu pełnej satysfakcji z dokonań zawodowych i osobistej pomyślności.

Z poważaniem

Warszawa, dnia 23 października 1997 r.

WOJEWODA
KROŚNIENSKI

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krośnie

Jubileusz 50-lecia działalności Biblioteki Publicznej w Krośnie jest okazją do refleksji nad minionym okresem i spojrzenia w przyszłość. Jest także okazją do wspomnienia o ludziach, którzy przez pół wieku to bibliotekarstwo tworzyli.

Dzięki doskonałym formom pracy i prowadzonej działalności oświatowej, a przede wszystkim dzięki oddaniu i zaangażowaniu Pracowników, Wojewódzka Biblioteka Publiczna stała się największą w mieście i otwartą dla wszystkich instytucją kultury.

Wszystkim byłym i obecnym Pracownikom za trud włożony w rozwój Biblioteki - dziękuję.

Wszystkim życzę satysfakcji w pracy zawodowej i służbie społeczeństwu oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Z poważaniem

WOJEWODA
[Signature]
Piotr Kompaniuk

Krosno, 1997-10-23

CENTRUM USTAWICZNEGO KSZTAŁCENIA BIBLIOTEKARZY
W WARSZAWIE

Szanowna Pani

mgr TERESA LEŚNIAK

DYREKTOR

WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W KROŚNIE

Z okazji doniosłego Jubileuszu - 50 lecia bibliotekarstwa publicznego w Krośnie dyrekcja i pracownicy Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy składają Szanownej Pani Dyrektor i wszystkim Pracownikom Biblioteki serdeczne gratulacje i najlepsze życzenia.

Wyrażamy uznanie Bibliotekarzom Ziemi Krośnieńskiej za aktywny udział w kształtowaniu nowoczesnego bibliotekarstwa i rozwijaniu kultury czytelniczej w ciągu minionego półwiecza.

Bardzo cenimy sobie fakt, że wśród bibliotekarzy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krośnie mamy wielu przyjaciół, sympatyków, współpracowników, liczymy że nadal nasze wzajemne kontakty będą się rozwijać i przynosić wymierne efekty w zakresie kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy pięknego regionu krośnieńsko-bieszczadzkiego.

W tym uroczystym dniu - przekazujemy Wam Koleżanki i Koledzy życzenia zdrowia, pomyślności, dalszych sukcesów zawodowych oraz satysfakcji z odpowiedzialnej i szlachetnej pracy na rzecz bibliotekarstwa polskiego.

Dyrektor

prof. dr hab. Marcin Orzwiecki

Warszawa, dnia 23 października 1997 r.

Jadwiga Kołodziejska

Podobieństwa i różnice w bibliotekarstwie światowym

W roku 1992 założyłam Polskie Towarzystwo Czytelnicze (PTCz) na złość wszystkim, którzy wróżyli książce zmierzch, koniec, unicestwienie na rzecz cywilizacji elektronicznej. No i okazało się, że wyszło na moje i dzisiaj już wiadomo i mówią o tym wszyscy mądrzy ludzie z U. Eco i N. Postmanem na czele, że bez dobrej znajomości umiejętności czytania i pisania uczestniczenie w cywilizacji elektronicznej jest po prostu niemożliwe. Głównym celem, który przyświecał powołaniu PTCz była próba skupienia wokół spraw związanych z książką, biblioteką, szkołą, wydawnictwem wszystkich ludzi, którym te sprawy są bliskie. Szczególnie zależało mi, by do Towarzystwa wstępowali oprócz bibliotekarzy również wydawcy, nauczyciele, dziennikarze, krytycy literaccy, pisarze. Zamierzenie to udało się jedynie częściowo. W PTCz dominują bibliotekarze, nasze oddziały powstały przy wojewódzkich bibliotekach publicznych (Olsztyn, Kielce, Warszawa), ale np. w Jaworznie koło działa samodzielnie. Najbardziej oporni okazali się nauczyciele, a szkoda, bo przecież głównie od nich zależy, czy następne pokolenia będą czytały, czy też będą dukwały, co się niestety często zdarza. Ostatnio przyszła do mnie dziennikarka, bardzo miła z Radia dla Ciebie i pyta: w ilu domach polskich, ilu rodziców czyta małym dzieciom książki i opowiada bajki? No a ja jak ten góral w Czerwonych Wierchach pytany o drogę do Zakopanego odpowiedziałam: a bo ja wiem? Ale tak naprawdę, to może kilkanaście procent uprawia rodzinne lektury. Bardzo często rodzice wstydzą się czytać na głos, bo dukają, jakże więc przed dzieckiem się kompromitować taką słabą umiejętnością czytania. No i obyczaj się

powiela - rodzice nie czytają, a ich dzieci też nie czytają swoim dzieciom, bo w domu nie było zwyczaju. Wydaje się jednak, że póki są bibliotekarze będzie się mówiło o książkach, pisaniu, bibliotece. Współpracujemy przecież z dziennikarzami, udzielamy wywiadów w radio, występujemy w telewizji, a wszystko po to, by sprawy nam bliskie szerzej spopularyzować.

Jakie są podobieństwa i różnice między bibliotekarstwem światowym i polskim? Jest to materiał na książkę, a nie na referat. Ale kilka spraw można odnotować, choć nie jest to takie proste. Jak to coś porównywać, gdy mamy do czynienia ze złożoną materią społeczną. To ta złożoność utrudnia porównywanie poziomu edukacyjnego, stanu zamożności, systemów politycznych, tradycji, obyczaju, zaawansowania cywilizacyjnego, powszechności elektroniki, systemów łączności. Tak się składa, że na palcach jednej ręki można policzyć udane studia porównawcze w zakresie bibliotekarstwa. Jedno starsze to jest praca Hassendorfera o kształtowaniu się bibliotek publicznych we Francji i Stanach Zjednoczonych w XVIII w. Jest ona znakomita, ale dziś prawie nieznaną w środowisku bibliotekarskim. Autor dowodził w niej, że Oświecenie na które tak często się powołujemy, rewolucja francuska oraz liberalizm stanowiły grunt sprzyjający powstawaniu bibliotek publicznych. W porównaniu z Francją biblioteki publiczne powstawały dynamicznie w Stanach Zjednoczonych. Sprzyjały im dążenia demokratyczne znacznej części społeczeństwa, indywidualizm, szacunek dla wykształcenia i wiedzy. Często zapominamy, że w drugiej połowie 18. wieku prawie 90% populacji europejskiej nie umiało czytać i pisać. W drugiej połowie 19. wieku robotnicy wywalczyli 8-godzinny dzień pracy, wprowadzono obowiązek szkolny, powstała wysokonakładowa prasa i dało to efekty. W 1990 r. spis ludności w Anglii wykazał, że nie było w tym kraju analfabetów. Jednak przeprowadzone w kilka lat później badania wykazały, że ludzie składają litery, ale nie rozumieją co czytają. Znamy to zjawisko z naszej dzisiejszej praktyki. Ludzie

czytają różne teksty, często bardzo proste i nie rozumieją ich sensu. W praktyce próby określenia podobieństw między bibliotekami polskimi a zagranicznymi kończą się przeważnie na opisach stanu, bardzo rzadko mamy do czynienia z charakterystyką procesów, które na ten stan się składają i go warunkują. Szczególnie mylące może być porównanie bibliotek w zamożnych krajach Europy Zachodniej z krajami Europy Środkowo-Wschodniej, w tym również Polski. Można oczywiście porównywać dane statystyczne, że np. w Danii 60% ogółu dorosłej populacji korzysta z bibliotek publicznych, a u nas 18%, ale to niczego nie wyjaśnia, po prostu dlatego, że trzeba by porównywać np. strukturę wykształcenia społeczeństwa duńskiego ze strukturą wykształcenia społeczeństwa polskiego, stan zamożności, tradycje itp. Trzeba by przeanalizować duńską politykę oświatową, politykę kulturalną, wydatki z budżetu na biblioteki, kwalifikacje bibliotekarzy. W Danii 60% dorosłej populacji, 80% dzieci szkolnych korzysta z bibliotek publicznych. Te rezultaty stanowią wynik konsekwentnej polityki Duńczyków w oświacie i kulturze. Jej początki miały miejsce już sto lat temu. To był bardzo biedny kraj, o czym często zapominamy powołując się i zachwycając jego osiągnięciami kulturalnymi. Jeszcze w końcu 18. w. trafiały się tam głody, a jeszcze wcześniej to Szwedzi napadali na Duńczyków po to, żeby im coś zrabować do jedzenia. Takie to były czasy i takie stosunki między krajami skandynawskimi. Od połowy 19. wieku Duńczycy konsekwentnie zabiegali o podniesienie na wyższy poziom oświatowy, kulturalny ludności chłopskiej i robotniczej. W tym działaniu upatrywali możliwość wyjścia z biedy i okazuje się, że to się sprawdziło.

W latach 70-tych funkcjonował w bibliotekarstwie nurt zwany bibliotekoznawstwem porównawczym. Uprawiała go zresztą z miernym skutkiem Angielka czeskiego pochodzenia pani Simsova. Napisała książkę na ten temat, ale zawierała ona opisy bibliotekarstwa

poszczególnych krajów, ile jest bibliotek, ile wypożyczeń, ile książek, ilu czytelników. I na tym koniec. Wydaje się, że w tej sytuacji bezpieczniejsze jest określanie podobieństw i różnic, które występują w poszczególnych krajach z zastrzeżeniem, że mają one swoje liczne uwarunkowania zarówno historyczne, jak i współczesne. Jakie to są więc podobieństwa?

To, co łączy bibliotekarstwo polskie z bibliotekarstwem światowym, przede wszystkim europejskim wynika z publicznego charakteru bibliotek. Bardzo często o tym zapominamy, a właśnie ta publiczność jest naszą specyfiką. Publiczny charakter bibliotek ma swoje korzenie w liberalnych tradycjach Oświecenia i Francja była matką idei polegających na umożliwieniu ludowi uczestnictwa w oświacie. Hasła równości, wolności i braterstwa na polu bibliotekarstwa nie sprawdziły się, po prostu dlatego, że w czasie Rewolucji Francuskiej ludzie nie umieli w znakomitej większości czytać i pisać. Rewolucjoniści - to, co im się nieraz w historii zdarzało odebrali biblioteki arystokracji i podarowali ludowi, ale niewiele z tego wynikało. Chyba tylko to, że z bibliotek nie korzystali ani arystokraci, którym je zabrano, ani ci obdarowani. Do dziś w dużych miastach francuskich są biblioteki tzw. miejskie, które mają skarby, jeżeli chodzi o starą książkę, różne druki, rękopisy, materiały itd., lecz oczywiście do dnia dzisiejszego lud z tego nie korzysta, bo nie jest tym zainteresowany. Dla ludu trzeba było zakładać normalne biblioteki publiczne, po prostu takie, jakie są na całym świecie.

Zupełnie inaczej potoczyła się historia bibliotek publicznych w Stanach Zjednoczonych. Model tej biblioteki zapożyczony przez Amerykanów z Europy upowszechnił się bardzo szybko. W czasach, kiedy funkcjonował podział na ludzi białych i czarnych, kiedy do Stanów Zjednoczonych przywieziono 12 mln. Murzynów - przywieziono z Afryki i zamieniono ich w niewolników biblioteki publiczne nie splamiły się rasizmem. Wielu pisarzy Murzynów amerykańskich pisząc o swoich dziejach rodzinnych,

zawsze ciepłe słowa przeznacza właśnie dla bibliotek publicznych za to, że nie poddały się zasadom segregacji rasowej, obowiązującym w całym społeczeństwie. Jest to ładna, mało znana karta w dziejach bibliotekarstwa publicznego. Do dziś w wielu ustawach bibliotecznych również amerykańskich jest zapis i to na pierwszym miejscu, że biblioteka publiczna jest dostępna bez względu na rasę, wyznanie, status materialny, zawód, miejsce zamieszkania. Mieliśmy np. kłopot z zarejestrowaniem naszego Polskiego Towarzystwa Czytelniczego w Międzynarodowym Towarzystwie Czytelniczym (International Reading Association - IRA), które ma swoją siedzibę w USA. Trwało to bardzo długo, ponieważ zarząd tego Towarzystwa obstawał, by w naszym statucie zaznaczono, że Polskie Towarzystwo Czytelnicze przyjmuje członków bez względu na rasę, wyznanie, zawód itd. Próbowałam tłumaczyć, że te zasady są w Konstytucji i nie możemy w każdym statucie przy każdej okazji wyliczać te wszystkie punkty, o których była mowa. Wreszcie porozmawiałam z Murzynką - członkiem zarządu IRA i przekonałam ją, że w naszym przypadku takie oświadczenie w statucie byłoby dziwolągiem. W końcu uwierzyła, że nie mamy żadnych brudnych intencji i że nie chcemy nikogo dyskryminować. To jest dowód, jak pewne środowiska a zwłaszcza bibliotekarze, ale też nauczyciele, są uczuleni na wszelkie dyskryminacje, a zwłaszcza w USA, w których tej dyskryminacji jest jeszcze wiele.

Drugim wspólnym elementem jest bezpłatność bibliotek. Bibliotekarze amerykańscy twierdzą, że biblioteka publiczna jest jedyną instytucją, która jest rzeczywiście bezpłatna. I tej bezpłatności broni się przy każdej okazji i żadne zakusy na wprowadzenie odpłatności za usługi bibliotek nie odniosą skutku. Tak jest w większości krajów i jest to zasada przestrzegana, choć oczywiście są kłopoty np. z usługami nietypowymi, jak np. powielanie materiałów, wypożyczanie materiałów muzycznych tzn. nagrań, CD-ROM-ów,

dyskietek itp. W Danii jeszcze kilka lat temu płacono za wypożyczenie płyt, nagrań muzycznych, dziś wszystko jest bezpłatne.

Trzeci element, który nas łączy ze światem, to jest oświatowy, edukacyjny i informacyjny charakter biblioteki. W krajach Europy Zachodniej i w Stanach Zjednoczonych biblioteka publiczna miała być szansą dla wielu ludzi w zakresie wykształcenia, które wielu zdobywało drogą samouctwa. Tak się działo również w krajach skandynawskich. Ten cel odzwierciedla współczesna struktura księgozbiorów w Szwecji, Danii, Norwegii i w Stanach Zjednoczonych. W strukturze przeważa literatura niebeletrystyczna. W Stanach Zjednoczonych im wyżej zorganizowana biblioteka, np. regionalna, tym mniej literatury pięknej. Twórca klasyfikacji dziesiętnej Melvil Dewey stworzył pod koniec 19. wieku wzorcowy księgozbiór dla małej biblioteki publicznej. Składał się on ze 100 tomów, a wśród nich 80 książek stanowiła literatura popularnonaukowa z zakresu prawa, techniki, rolnictwa, czyli tych wszystkich dziedzin, które pomagają człowiekowi zdobyć kwalifikacje i jakąś wiedzę na tematy konkretne, życiowe. Tylko 20 książek to była literatura piękna. Stosunek do literatury pięknej jest inny niż w Polsce. U nas literatura piękna symbolizowała naszą tożsamość, naszą tradycję, nasze trwanie. W Stanach Zjednoczonych przeciętny obywatel starał się znać tekst Konstytucji, a najpowszechniej czytana książką była Biblia. W etyce protestanckiej czytanie Biblii dowodziło, że ten ktoś jest człowiekiem wierzącym. W Szwecji w drugiej połowie XVIII wieku wydano kościelny dekret, który zobowiązywał pastorów do nauczania czytania i pisania swoich parafian.

Czwartym podobieństwem, które nas łączy jest struktura użytkowników. Właściwie wszędzie najwyższy procent użytkowników bibliotek publicznych stanowią dzieci, młodzież ucząca się i studenci. I wszędzie biblioteki publiczne są z tego dumne, bowiem świadczy to, że pełnią swoją funkcję jako zaplecze

edukacyjne szkoły. My traktujemy ten udział dzieci wstydliwie, wolelibyśmy zamienić ich na dorosłych. Współcześnie uczeniu czytania i pisania towarzyszą duże trudności. Taką barierą jest między innymi zjawisko dysleksji. Nie bez znaczenia są również bariery środowiskowe. Biblioteka jest dla dzieci pomocą, w bibliotece znajdują azyl, mogą sobie wybrać literaturę taką, jak im odpowiada. Więc bardzo dobrze, że stanowią wysoki procent w strukturze naszych czytelników. Duńczycy się nie wstydzą, że 80% dzieci szkolnych korzysta właśnie z bibliotek publicznych. Wypada jednak dodać, że w Danii tylko szkoły podstawowe mają biblioteki i w tych szkołach te biblioteki służą wyłącznie jako pomoc w przeprowadzaniu lekcji, mają również lektury i miejsce dla nauczycieli.

Piąte podobieństwo polega na zbliżonych zasadach finansowania bibliotek publicznych. Biblioteki publiczne są finansowane z kilku źródeł. Pierwszym - podstawowym jest samorząd lokalny, drugim budżet centralny i trzecim fundacje. To trzecie źródło nawet w tak bogatym kraju jak Stany Zjednoczone stanowi 2% całego budżetu bibliotekarstwa amerykańskiego. W Danii jest 14 bibliotek regionalnych, są to odpowiedniki naszych bibliotek wojewódzkich. Biblioteki te dostają środki finansowe z budżetu samorządów lokalnych oraz rządowych. Zasada podziału tych pieniędzy jest taka: 20% dostają biblioteki każda po równo natomiast 80% dzieli się odpowiednio do liczby ludności, czyli im większy obszar do obsługi przez daną bibliotekę, tym przydziały pieniędzy są większe. Specjalne dotacje dostają biblioteki na zakupy nowości. W ostatnich latach w duńskich bibliotekach publicznych stwierdzono spadek zakupu nowości i duże niedobory w tym zakresie. Duńska ustawa biblioteczna z 1993 r. zakłada, że państwo finansuje nowe inicjatywy biblioteczne np. współpracę międzyskandynawską (Norwegia, Szwecja, Islandia, Dania), współpracę międzynarodową, a zwłaszcza udział bibliotek w projektach Unii Europejskiej,

współpracę bibliotek publicznych i szkolnych itp. Tam, gdzie wydatki przekraczają możliwości samorządu lokalnego państwo przychodzi z pomocą. Biblioteki samorządowe są zobowiązane mocą ustaw do gromadzenia materiałów drukowanych, również książek mówionych i materiałów elektronicznych. Powinny komputeryzować swoje placówki.

Pewne podobieństwa można odnaleźć również w strukturze wydatków. W krajach zachodnich i w Polsce najwyższą pozycję w budżecie bibliotek stanowią płace. W Stanach Zjednoczonych i w krajach skandynawskich zrobiono bardzo wiele, żeby obniżyć pozycje, które są przeznaczone na płace. W Stanach Zjednoczonych stanowiły one w latach siedemdziesiątych 70% budżetu przeciętnej biblioteki. Amerykanie obniżyli w ciągu ostatnich lat te wydatki do 50%. Głównie kosztem redukcji etatów polegającej na niezatrudnianiu miejsc odchodzących na emeryturę i blokowaniu podwyżek. Bibliotekarze francuscy od 10 lat nie dostali żadnej podwyżki. Efekt jest taki, że faktycznie zmieniła się struktura budżetu bibliotecznego: mniej na płace, więcej na zakupy, wyposażenie, komputeryzację. W praktyce bibliotekarstwa zachodniego jest taka czynność, którą się nazywa „staffing”. Polega ona na gruntownej analizie przydatności każdego stanowiska, podporządkowaniu go tym funkcjom, które biblioteka pełni. Jest to rygorystyczne wykorzystanie każdego etatu bibliotecznego. My jesteśmy jeszcze dalecy od tego. To są te podobieństwa, a teraz pora przejść do różnic.

Przyzwyczajaliśmy się dzielić biblioteki na publiczne, naukowe, na pedagogiczne, specjalne, fachowe, zakładowe, szpitalne, więzienne itd. W krajach zachodnich upowszechnia się pogląd, że komputeryzacja zaciera te różnice. Między innymi dlatego, że czytelnik w bibliotece szkolnej, publicznej czy uniwersyteckiej może za pośrednictwem komputera uzyskać łączność z bazą informacyjną i w ten sposób otrzyma, to co mu jest potrzebne. W związku z tym z bibliotek korzysta masowa publiczność (generał public), to ona ma

prawo skorzystać z każdej biblioteki jaka jest po drodze, do której jest najbliżej. Znajduje to również odbicie w strukturze organizacyjnej IPLA. Jednym z największych działów tej organizacji jest Division of Libraries Serving the General Public. Mieszczą się w nim biblioteki szkolne, publiczne, dziecięce, wielkich metropolii miejskich, dla niewidomych i niepełnosprawnych. Mieszanie się funkcji bibliotecznych widać na przykładzie bibliotek dużych. Biblioteka Uniwersytecka w Aarhus jest częścią Biblioteki Narodowej - prowadzi rejestrację bibliograficzną bieżącej produkcji wydawniczej, obsługuje Uniwersytet, jest ogólnokrajową wypożyczalnią międzybiblioteczną dla sieci bibliotek publicznych oraz normalną wypożyczalnią dla miasta.

W wielu krajach system biblioteczny jest budowany od podstaw, tzn. pierwszym jego stopniem jest środowisko lokalne i współpraca bibliotek, które się w tym środowisku znajdują, drugi szczebel stanowi współpraca na poziomie regionalnym; następnym powiązaniem jest ogólnokrajowe; ostatnim współpraca międzynarodowa. My uciekamy od samego terminu „system biblioteczny” i źle czynimy, dlatego, że wszystkie działania bibliotek są współcześnie podporządkowane całości. Zmieniają się również funkcje bibliotek narodowych. Zaczynają one pełnić bardzo rozmaite zadania, w tym również lidera w zakresie komputeryzacji. Jako przykład może posłużyć Biblioteka Narodowa w Korei Południowej, która jest odpowiedzialna za cały system komputeryzacji bibliotek w kraju. Biblioteka Narodowa - (nowa), która się buduje w Japonii, ma mieć charakter publiczny i służyć wszystkim mieszkańcom Japonii, bez żadnych różnic i podziałów. Biblioteka Brytyjska ma w swoim ręku budżet na prace badawcze i to ona decyduje, jakie prace są podejmowane i jakie pieniądze zostaną na nie przydzielone. Biblioteka Kongresu powołała dział promocji książki, zupełnie nowy w jej strukturze, który zajmuje się tym, czym się u nas zajmują

biblioteki publiczne, a mianowicie propaguje i promuje książkę w społeczeństwie.

Świat poszedł daleko naprzód w dziele komputeryzacji bibliotek i zostawił nas w tyle.

Następna sprawa, która nas różni od świata, to brak pragmatyki zawodowej. W Stanach Zjednoczonych, w Wielkiej Brytanii, w krajach skandynawskich nikt nie dostanie pracy w bibliotece, jeżeli nie będzie miał pełnych formalnych kwalifikacji bibliotekarskich. W Danii bez dyplomu Królewskiej Szkoły Bibliotekarskiej w Kopenhadze nie ma nawet po co składać podania, bo nie przyjmą do pracy w bibliotece, ponieważ zabrania tego ustawa. My jesteśmy absolutnie już reliktem, w którym na czele biblioteki może stanąć ktoś, kto w tej bibliotece nigdy nogi nie postawił, nie wie z jaką materią ma do czynienia - i taki człowiek zostaje dyrektorem wielkiej biblioteki. Ma to swoje uzasadnienia historyczne, wywodzące się z bibliotekarstwa naukowego, gdzie liczył się bibliotekarz - uczony zajmujący się wszystkim, tylko nie bibliotekarstwem i nie biblioteką.

Następna sprawa, która nas różni należy do infrastruktury bibliotecznej. My mamy aktywne wydawnictwo SBP, CUKB; pod tym względem poprawiło się bardzo. Dzięki tym wydawnictwom dokumentuje się to, co się dzieje w bibliotekarstwie. Gorzej jest z tworzeniem baz informacyjnych oraz z firmami, które zaopatrywałyby biblioteki w nowoczesne meble i sprzęt.

Następna sprawa, która nas dzieli od świata, to jest lekceważenie wszelkiego typu standardów. Ustaliliśmy kilka, np. zaopatrzenia bibliotek w książki, ale go nie przestrzegamy. Ustawa duńska mówi wyraźnie, że jeżeli ktoś chce założyć bibliotekę, to musi zapewnić lokal, tyle i tyle metrów, tyle i tyle książek, tylu bibliotekarzy z takimi kwalifikacjami itd. To są te standardy.

Ostatnia sprawa, która wiąże się też z pragmatyką zawodową to jest profesjonalizacja naszego zawodu. Mówi się teraz o licencjacie jako o pewnej formie kształcenia. Otóż licencjat to jest

wstęp, przepustka do grona pracowników profesjonalnych, to jest pracownik pomocniczy w bibliotece. Natomiast bibliotekarz profesjonalista to jest człowiek, który pełni funkcję publiczną, ma filozoficzny stosunek do zawodu i do samego siebie, do całego obszaru, to jest człowiek, który, potrafi wyprowadzić wnioski ze zjawisk, które zachodzą w środowisku, w regionie, w kraju. To jest człowiek, który pełni funkcję organizatora, natomiast ci, którzy mają licencjat, to są tylko jego pomocnicy. Wprowadzając pewne stopnie kształcenia musimy pamiętać, jak to jest w innych krajach, bo inaczej będziemy czymś bardzo dziwnym i nikt nie będzie rozumiał, o co nam chodzi. To jest .to samo, co tworzenie tzw. planów strategicznych dla bibliotekarstwa. Rozmawiałam kiedyś z pewnym Szwedem i nie mogliśmy się dogadać, bo ja mówiłam, że nie mamy pieniędzy, samorządy są biedne, państwo też nie może dużo pomóc i biblioteki na tym cierpią. On na to odpowiedział, że tym bardziej powinien być zrobiony plan strategiczny. Im mniej pieniędzy, tym wymaga on lepszego opracowania, należy sformułować cele, podporządkować narzędzia i tę małe pieniądze, które mamy do dyspozycji. To jest zupełnie inny sposób widzenia pewnych spraw związanych właśnie z planowaniem czy prognozowaniem działalności bibliotecznej i to jest też zasadnicza różnica, która dzieli nasze bibliotekarstwo, nasz sposób widzenia od tego, co się dzieje w świecie.

Sylwetki zasłużonych bibliotekarzy

JÓZEF PANEK

Jeden z organizatorów Krośnieńskiej Biblioteki i pierwszy wykwalifikowany bibliotekarz. W latach 1948-55 kierownik Działu Udostępniania Zbiorów, od 1955 do 1960 roku kierownik Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej. W grudniu 1960 roku powrócił na stanowisko kierownika Działu Udostępniania i pozostał na nim aż do przejścia na emeryturę (? 1974 rok). Dzięki jego staraniom w 1961 roku utworzono Oddział dla Dzieci. Zorganizowano również na terenie Krosna środowiskowe punkty biblioteczne, którymi osobiście kierował i sprawował nadzór merytoryczny. Był organizatorem szkoleń dla nowozatrudnionych bibliotekarzy, a także organizatorem wielu imprez czytelniczych i aktywnym działaczem społecznym. W latach 50-trzech publikował swoje artykuły na tematy bibliotekarskie w „Poradniku Bibliotekarza” i „Przeglądzie Kulturalnym”.

HELENA SKALSKA (1928-1985)

Zasłużona bibliotekarka, długoletnia kierowniczką Działu Instrukcyjno-Metodycznego. Pracowała w Krośnieńskiej Bibliotece w latach 1951-1984 najpierw jako instruktorka, a od 1970 roku jako kierowniczką Działu Instrukcyjno-Metodycznego. Była organizatorką sieci bibliotek i punktów bibliotecznych w dawnym powiecie krośnieńskim. Opracowywała księgozbiory, kupowała sprzęt biblioteczny i szkoliła pracowników bibliotek terenowych. Szczególnie dbała o biblioteki wiejskie. Jej starania zaowocowały organizacyjnym umocnieniem podległych Jej placówek.

MARIAN TERLECKI

Od 1959 roku zatrudniony był w krośnieńskich placówkach kultury. W latach 1965-1993 pełnił funkcję dyrektora Powiatowej i Miejskiej, a następnie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krośnie, wnosząc liczący się wkład w organizację i rozwój bazy oraz bieżącą działalność krośnieńskiego bibliotekarstwa. Z Jego inicjatywy rozwinęła się sieć bibliotek w województwie, pozyskano nowe lokale dla Oddziału dla Dzieci i siedziby głównej WBP. W 1993 roku przeszedł na emeryturę, ale nadal służy radą i pomocą w sprawach ważnych dla krośnieńskiej Biblioteki.

TERESA MAJ

Pracuje zawodowo 33 lata. W latach 1975-1992 pełniła funkcję z-cy dyrektora WBP w Krośnie. Przez lata pracy na tym stanowisku udowodniła, iż jest znakomitym organizatorem i znakomitym fachowcem. Pracę Biblioteki ukierunkowała na nowoczesność, a plany rozwoju sieci bibliotek w mieście i województwie realizowała z uporem, odwagą i wielkim zaangażowaniem. Podejmowała wiele działań, w wyniku których rozszerzała się stale działalność kulturalno-wychowawcza bibliotek. W 1987 roku doprowadziła do pozyskania dla Wojewódzkiej Biblioteki nowego lokalu. Dzięki Jej osobistemu zaangażowaniu WBP posiada wzorcowy księgozbiór, który zaspokaja różnorodne potrzeby czytelnicze. Wyniki działalności WBP w okresie kiedy współkierowała tą placówką, wyróżniały się wśród innych bibliotek i należały do najwyższych osiągnięć bibliotekarstwa województwa krośnieńskiego. Od 1994 roku pracuje w filii miejskiej, która należy do grupy najlepiej funkcjonujących placówek w mieście.

KRONIKA

- 3 czerwca Dyr. Teresa Leśniak uczestniczyła w konferencji jubileuszowej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w Miedzeszynie z okazji 80-lecia istnienia organizacji
- 14 czerwca Kol. Paweł Bukowski reprezentował woj. krośnieńskie na Krajowym Zjeździe Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Miedzeszynie
- 27 czerwca Wybrano Zarząd Koła SBP w Lesku. Przewodniczącą została kol. Felicja Starakiewicz
- 2 lipca Kol. Danuta Tesznar uczestniczyła w seminarium dla bibliotekarzy jasielskiego Oddziału Terenowego WBP. Omówiła temat „Kartoteki zagadnień w pracy informacyjnej biblioteki publicznej”
- 28 lipca W MiGBP w Jedliczu zorganizowano seminarium kwartalne dla bibliotekarzy placówek nadzorowanych bezpośrednio przez Dział Instrukcyjno-Methodyczny
- 30 lipca W GBP w Haczowie zorganizowano seminarium dla bibliotekarzy brzozowskiego Oddziału Terenowego WBP
- 25 sierpnia W Filii Nr 4 przy ul. Krakowskiej odbyło się spotkanie z Andrzejem Szczypiorskim, pisarzem i publicystą
- 1 września W Filii Nr 4 w Krośnie otwarto wystawę tkaniny artystycznej Anny Kobak-Pisowackiej, którą można było oglądać do końca września

- 10-12 września   Udział dyr. Teresy Leśniak w konferencji ph. „Biblioteki publiczne w okresie transformacji” zorganizowanej przez Zarząd Główny SBP i WiMBP w Przemyślu. Konferencja odbyła się w Arłamowie
- 12-14 września   Wojewódzka Biblioteka Publiczna zorganizowała kiermasz wydawnictw regionalnych w ramach V Euroregionalnych Targów Turystycznych w Krośnie
- 18 września   Kandydat na senatora i dziennikarz „Radia Forum”, Tadeusz Rogoyski spotkał się z czytelnikami i wyborcami w Filii Nr 4 w Krośnie
- 26 września   Jubileusz 50-lecia obchodziła Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Brzozowie. W uroczystości uczestniczyły dyr. Teresa Leśniak i Janina Szmyd
- 29 września   „Współpraca bibliotek publicznych z zagranicą” to temat ogólnopolskiej konferencji zorganizowanej przez WiMBP w Zielonej Górze. Dyr. Teresa Leśniak przedstawiła referat „Biblioteki publiczne Euroregionu Karpackiego”
- 1 października   Do końca miesiąca w Filii Nr 4 prezentowano malarstwo olejne Anny Smak, studentki III roku ASP w Krakowie
- 7 października   Jubileusz 50-lecia obchodziła Miejska Biblioteka Publiczna w Jaśle. Z ramienia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej uczestniczyła dyr. Teresa Leśniak
- 10 października   Na Osiedlu Traugutta w Krośnie otwarto Filię Nr 3 przeniesioną z biurowca „Krosnołnu”. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele Zarządu Miasta i bibliotekarze

- 15 października Seminarium kwartalne dla bibliotekarzy placówek nadzorowanych bezpośrednio przez Dział Instrukcyjno-Metodyczny WBP zorganizowane w GBP w Chorkówce
- 16 października Kol. Wanda Belcik uczestniczyła w seminarium dla bibliotekarzy Oddziału Terenowego WBP w Sanoku. Omówiła temat „Kartoteki i ich funkcja w bibliotece”
- 16 października Dzień Niewidomego organizowany wspólnie przez Dział Zbiorów Specjalnych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Koło Niewidomych w Krośnie. Zorganizowano wycieczkę na trasie Dukła - Jaślińska - Komańcza - Tylawa. WBP nagrodziła najaktywniejszych czytelników „książki mówionej” dyplomami uznania i skromnymi upominkami
- 23 października Krośnieńska Biblioteka Publiczna obchodziła jubileusz 50-lecia. Uroczystości, która odbyła się w Biurze Wystaw Artystycznych w Krośnie towarzyszyła sesja popularnonaukowa z udziałem prof. Jadwigi Kołodziejkiej z Biblioteki Narodowej i Krystyny Kuźmińskiej z Ministerstwa Kultury i Sztuki. Odznaczono i nagrodzono 25 pracowników Biblioteki.
- 28 października „Złote gody” obchodziła też Miejska Biblioteka Publiczna w Sanoku. Z tej okazji odbyła się uroczysta sesja Rady Miasta, podczas której podsumowano dorobek wszystkich instytucji kultury w mieście. WBP w Krośnie reprezentowała Bogusława Bęben, zastępca dyrektora WBP
- 29 października W Filii Nr 4 odbyło się spotkanie ze Zbigniewem Świąchem, dziennikarzem i eseistą, autorem m.in. książki „Klątwy, mikroby, uczeni”

- 29 października Seminarium dla bibliotekarzy leskiego Oddziału Terenowego WBP
- 3 listopada „Areo-Kosmos-Spray” to tytuł wystawy prac Stanisława Bocheńskiego prezentowanej w Filii Nr 4 w Krośnie do końca listopada
- 5-6 listopada Udział dyr. Teresy Leśniak w konferencji nt. Unii Europejskiej, zorganizowanej przez Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy
- 13 listopada W Oddziale dla Dzieci w Krośnie podsumowano konkurs plastyczny „Jesienne krajobrazy”. Na konkurs wpłynęło 65 prac uczniów Szkół Podstawowych Nr 6 i Nr 9 w Krośnie. Wystawa była ekspozowana do końca listopada w czytelni przy ul. Ordynackiej 8
- 13 listopada Zespół kierowników działów WBP odwiedził MiGBP w Ustrzykach Dolnych. Celem wizyty była wymiana doświadczeń oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów biblioteki
- 18-19 listopada Udział dyr. Bogusławy Bęben w konferencji ph. „Funkcja informacyjna biblioteki publicznej” zorganizowanej przez WBP w Sieradzu. Celem konferencji było wypracowanie decyzji dotyczących programu „Sowa”
- 19 listopada Kol. Danuta Teszner uczestniczyła w seminarium dla jasielskiego Oddziału WBP zorganizowanym w GBP w Skołyszynie. Omówiła temat „Tworzenie i wykorzystywanie kartotek w bibliotekach publicznych”
- 8-9 grudnia Udział dyr. Teresy Leśniak w ogólnopolskim seminarium nt. „Organizacja i zarządzanie biblioteką” zorganizowanym w Gdańsku

15 grudnia   Seminarium kwartalne dla bibliotekarzy placówek nadzorowanych bezpośrednio przez Dział Instrukcyjno-Metodyczny WBP w MiGBP w Rymanowie

Redakcja „Krośnieńskich Zeszytów Bibliotecznych” prosi o nadsyłanie informacji o wydarzeniach (spotkania, wystawy, imprezy kulturalne), które miały miejsce w bibliotekach publiczno-samorządowych. Zamieścimy je w następnych numerach naszego pisma.

Z żałobnej karty

Z ogromnym żalem pożegnaliśmy naszą Koleżankę Marysię Glazar, która odeszła od nas 26 maja 1997 roku, mając zaledwie 43 lata.

Ponad 20 lat wspólnie z Rysią pracowaliśmy dla dobra Krośnieńskiej Biblioteki, przyczynialiśmy się do jej rozwoju, osiągnąć i dla jej dobrej sławy, razem też przeżywaliśmy porażki i niepowodzenia.

Wysoko oceniana przez zwierzchników, lubiana przez koleżanki, Marysia dobrze znała arkana pracy bibliotekarza. Zatrudniona 1 kwietnia 1976 roku w Dziale Udostępniania Zbiorów znakomicie sprawdziła się w bezpośredniej pracy z czytelnikiem.

Później była też jednym z filarów Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów WBP, gdzie dziesiątki tysięcy książek dostawało symbol klasyfikacji UKD pisany właśnie Jej ręką.

Pozostał po niej tylko ostro zatemperowany ołówek, biurko, przy którym ostatnio pracowała oraz cała masa wspomnień o Myszce - o jednej z nas - Krośnieńskiej Bibliotekarce.

Spis treści

Teresa Leśniak: Obchody 50-lecia Biblioteki Publicznej w Krośnie.....	3
Barbara Malinowska: 50-lecie bibliotekarstwa publicznego w krośnieńskim	6
Kierownicy i dyrektorzy Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej w latach 1947 - 1997	24
Jadwiga Kołodziejska: Podobieństwa i różnice w bibliotekarstwie światowym	30
Sylwetki zasłużonych bibliotekarzy (oprac. <i>W. Belcik</i>)	41
Kronika (zest. i oprac. <i>W. Belcik</i>)	43

Wydawca:

*Wojewódzka Biblioteka Publiczna
ul. Wojska Polskiego 41
38-404 Krosno
tel. /fax 43- 213-70*

Redaguje Zespół:

*Wanda Belcik, Danuta Grzybek, Bożena Kruczkowska,
Teresa Leśniak, Stanisław Wójtowicz*

**WOJEWÓDZKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
W KROŚNIE**